

V českém školství vládně digitální klam

Z výuky informačních a komunikačních technologií se na našich středních školách stala v podstatě výuka informační gramotnosti. Rámcový vzdělávací program v oblasti Informatika a informační a komunikační technologie definuje, že studenti by měli z ITC výuky na gymnáziích odcházet s následujícími znalostmi:

- porozumět hardwaru a softwaru v širších souvislostech,
- být schopni pracovat se základními pojmy a metodami informatiky,
- umět uplatnit algoritmický způsob myšlení při řešení problémových úloh,
- znát ITC prostředky k modelování a simulaci přírodních, technických a společenských procesů,
- využít výpočetní techniku ke zvýšení efektivnosti a organizace práce,
- získat a relevantně vyhodnotit údaje z většího počtu alternativních zdrojů a odlišit jejich věrohodnost a kvalitu od nespolehlivých a nekvalitních, tzn. schopnost rychlého a efektivního vyhledávání.

Realita je ale naprosto odlišná, protože studenti se dnes domnívají, že jsou jejich IT znalosti dostatečné, protože přece „vyrůstají“ v digitálním světě (běžně používají internet, počítač, tiskárnu, stahují si programy nebo aplikace do smartphonů atd.). Jenže základní digitální dovednosti, které jsou potřebné a dobře využitelné na běžném trhu práce, jsou zcela jiného charakteru, než jak to vidí mladá generace a než to, co se učí na celé řadě škol.

Laická i odborná veřejnost přitom většinou nerozlišuje mezi základními digitálními dovednostmi spojenými s tzv. „digitální gramotností“ a mezi tzv. specifickými a profesionálními digitálními dovednostmi, které souvisí především s konkrétní profesí, pozicí nebo specializací. Podléhají přitom omylu, že pokud se naučí nějakou profesní či specifickou dovednost (technické kreslení, konkrétní informační systém, programování, modelování, 3D tisk, ...), tak že základní digitální dovednosti již v podstatě umí nebo je nepotřebují.

V této souvislosti se často mluví o mladém generaci jako o „Google Kids“ nebo „Digital Native“, a o fenoménu „Digital Native Fallacy“, který poukazuje na mylnou představu

veřejnosti o digitální gramotnosti mladé generace a na zvětšující se rozdíl mezi digitálními dovednostmi potřebnými pro každodenní život a dovednostmi, které jsou očekávané trhem práce. Mladá generace podléhá sebeklamu, že je digitálně gramotná, protože zná internet, umí pracovat s počítačem, tabletem, chytrým telefonem, umí se pohybovat na sociálních sítích či stahovat hudbu nebo filmy. S prvním zaměstnáním pak dochází k rozčarování, protože jejich digitální znalosti a dovednosti se týkají jen běžného využití a jejich ostatní znalosti dosahují pouze úrovně jakéhosi „povědomí“, což je pro trh práce většinou naprosto nedostatečné. Často si nedokážou poradit s jiným hardwarem a softwarem než s tím, který běžně používají.

„Zejména mladí lidé jsou přesvědčeni, že vše potřebné kolem digitálních technologií umí a ovládají. Ve skutečnosti umí a ovládají jen to, co dělají rutinně každý den ve spojení s internetem, zábavou a sociálními sítěmi. Stále více se tak rozevirají pomyslné nůžky mezi jejich představou a skutečnými požadavky trhu práce. Své nedostatky v digitálních dovednostech pak lidé obvykle zakrývají tvrzením, že to, co potřebují, umí. Ale ani to, co umí, nedělají efektivně a bezpečně,“

připomíná Jiří Chábera z České společnosti pro kybernetiku a informatiku (ČSKl).

Snížující se zájem o rozvoj základních digitálních znalostí a dovedností má své kořeny ve výuce informatiky na školách. Nešťastnému trendu můžeme předejít vyvážením výuky, kdy se žáci budou učit nejen programovat a tisknout na 3D tiskárnách, ale získají také základní praktické digitální dovednosti potřebné pro běžný život a pracovní trh. Jak na to? Například tím, že:

- předmět „informatika“ by měl být vyučován na rovnocenné úrovni jako jiné vědní obory, jako je např. matematika, fyzika, ale i český jazyk či dějepis,
- předmět „informační a komunikační technologie (IKT)“ by měl být zaměřen

na praktické znalosti a dovednosti na úrovni digitální gramotnosti či digitální kvalifikace a neměl by být podceňován nebo nahrazován informatikou a programováním,

- požadovat odpovídající vzdělání všech učitelů informatiky,
- zvýšit motivaci a kvalifikaci učitelů prostřednictvím mezinárodní IT certifikace, což povede ke zkvalitnění výuky IKT předmětů na školách.

Příkladem programu mezinárodní certifikace IT znalostí a dovedností je ECDL. Nadace ECDL Foundation je mezinárodní nezisková organizace, jejímž hlavním cílem je zvyšování digitálních znalostí a dovedností veřejnosti zejména na trhu práce, ve školství a státní správě. Garantem ECDL v České republice je Česká společnost pro kybernetiku a informatiku (ČSKl).

V České republice absolvují ECDL zkoušky z cca 55 % žáci SŠ a cca 45 % klienti Úřadu práce a zaměstnanci z nejrůznějších sektorů trhu práce. Z výsledků těchto zkoušek mimo jiné vyplývá, že:

- Nejčastější chybou Čechů ve srovnání ostatními zeměmi je, že velmi významně podceňují potřebu tzv. „přenositelných digitálních dovedností“, tj. těch, které lze použít prakticky v jakémkoliv zaměstnání nezávisle na pracovní pozici nebo kvalifikaci.
- Češi při zkouškách nejvíce chybují v oblastech IT bezpečnosti (24 %) a práce s kancelářskými programy (23 %), naopak „nejmenší“ potíže mají v oblasti využívání služeb internetu a v komunikaci, zde chybují v necelých 10 %.
- Nedostatečný stav základních digitálních znalostí a dovedností je nejzřetelnější v oblasti IT bezpečnosti, naopak v oblastech souvisejících s využíváním internetu a s komunikací se Češi zlepšují. ■

Článek vznikl redakční úpravou materiálů ECDL, ČSKl a MŠMT.